

Ιερά Μονή Ξηροποτάμου Αγίου Όρους

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Προσκυνήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός](#)

Φωτό:pemptousia.gr

Ιδρύθηκε πριν το 956 και πιθανώς πρόκειται για την παλαιότερη από τις σωζόμενες αγιορειτικές μονές. Λόγω του ασταθούς εδάφους στο οποίο οικοδομήθηκε, τα κτήριά της έπαθαν, και εξακολουθούν να παθαίνουν, σοβαρές ζημιές. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Καθολικού της (τιμάται στην μνήμη των Αγίων Τεσσαράκοντα) το οποίο πρέπει να κτίσθηκε κατά το 10ο αι. και ανοικοδομήθηκε εκ βάθρων στα τέλη του 13ου αι., το 1445(;), στα μέσα του 16ου αι. και, το 1763, από τον Καισάριο Δαπόντε. Τοιχογραφήθηκε το 1783. Τα σημαντικώτερα από τα κειμήλια της Μονής είναι το μεγάλο τεμάχιο του Τιμίου Ξύλου και το Παναγιάριο το λεγόμενο «δίσκος της Πουλχερίας». Στην Ξηροποτάμου υπάγονται και οι εγκαταστάσεις του λιμανιού της Δάφνης.

Φωτό:pemptousia.gr

Σε 200μ. περίπου από τη θάλασσα, ανατολικά της μονής Αγίου Παντελεήμονος και δυτικά της Σιμωνόπετρας, βρίσκεται σε ένα καταπράσινο τοπίο η όμορφη, επιβλητική και κυρίαρχη μονή του Ξηροποτάμου στο σημείο που άλλοτε βρισκόταν η αρχαία Χαράδρια ή το πιο πιθανό η κόμη Κλεωνάς όπως πολλοί ισχυρίζονται. Το όνομά της οφείλεται στον παρακείμενο Ξηροπόταμο, τα δε κτίρια της δεσπόζουν σήμερα του Σιγγιτικού κόλπου.

Φωτό :panorama-spa-hotel.gr

Η παράδοση λέει πως σε αυτό το μέρος, που βρίσκεται σήμερα το μοναστήρι, η Πουλχερία, αδερφή του αυτοκράτορα Θεοδοσίου του Μικρού και σύζυγος του αυτοκράτορα Μαρκιανού, έκτισε το 424 τη μονή του Χειμάρρου. Αυτή δε η μονή σε χρόνους που δεν ξέρουμε μετονομάστηκε μονή του Ξηροποτάμου. Λέγεται ακόμα πως την έκαψαν οι Σαρακηνοί και οι αυτοκράτορες Κωνσταντίνος Ζ΄ ο Πορφυρογέννητος (912-959) και ο Ρωμανός Α΄ ο Λεκαπηνός (914-944) ξανάκτισαν το μοναστήρι. Μάλιστα ο Πορφυρογέννητος δώρισε στο μοναστήρι πολυτελέστατο μανδύα πορφυρού χρώματος για να τον φορά ο ηγούμενος στις γιορτές, προς τιμήν του μεγάλου τμήματος Τιμίου Ξύλου που δώρισε σε αυτήν ο Ρωμανός.

Φωτό :panorama-spa-hotel.gr

Σήμερα σώζονται μαρμάρινες επιγραφές στην είσοδο του καταστραμμένου Πύργου της μονής και στη βρύση, σχετικές με τη βοήθεια προς τη μονή των παραπάνω αυτοκρατόρων.

Φωτό :panorama-spa-hotel.gr

Οι γραπτές παραδόσεις μαρτυρούν πως το μοναστήρι χτίστηκε από τον Όσιο Παύλο τον Ξηροποταμηνό λίγο μετά τα μέσα του 10ου αιώνα, και αφού κτίστηκε η Λαύρα. Ο Παύλος, σπουδαίος πνευματικός άνδρας, ασκητής και παλιός τηρητής των θεσμών, έγινε ο πρώτος ηγούμενος της μονής, όπως αναφέρεται στο πρώτο «Τυπικό του Όρους». Τον 11ο αιώνα το μοναστήρι απλώθηκε σημαντικά πάνω στη νότια πλευρά της χερσονήσου και τα όριά του έφτασαν ως το μοναστήρι του Αγίου Παύλου, που και αυτό σύμφωνα με την παράδοση το ίδρυσε ο ίδιος ο Παύλος ο Ξηροποταμηνός. Το 1280 η μονή καταστράφηκε, αλλά όχι μόνο ξανακτίστηκε από τον αυτοκράτορα Ανδρόνικο Β' τον Παλαιολόγο (1282-1328), αλλά εξασφάλισε τις κτήσεις του με χρυσόβουλλο (1302). Το 1507 κάηκε αλλά ξανακτίστηκε με τις προσπάθειες των μοναχών και την ενίσχυση του Σουλτάνου Σελήμ του Α' (1514-1519) που ευεργέτησε τη μονή και το Όρος με την έκδοση του περίφημου Χάττι-Σερίφ (ιερού ορισμού). Το 1609 κάηκε το μισό μοναστήρι και λεηλατήθηκε από τους πειρατές, αλλά και πάλι σύντομα ξανακτίστηκε με τη βοήθεια του ηγεμόνα της Βλαχίας Αλεξάνδρου. Πάντως ο 17ος και ο 18ος αιώνας δυσκόλεψε πολύ τους μοναχούς και τότε η μονή τους έχασε τη σειρά της και από Πέμπτη έγινε ογδόη στην ιεραρχία. Το 1760 ανακαινίστηκε από τον πολυμαθέστατο και πολυγραφότατο λόγιο μοναχό της μονής Καισάριο Δαπόντε από τη Σκόπελο. Τότε κτίστηκε και το Καθολικό (1761-1763) που έχει μήκος 30μ., πλάτος 19μ. και ύψος 15μ. Ιστορήθηκε το 1783 με θαυμάσιες σκηνές από την Παλαιά και την Καινή

Διαθήκη.

Φωτό :panorama-spa-hotel.gr

Σήμερα το κτιριακό συγκρότημα του μοναστηριού υψώνεται σε 3 ορόφους και έχει σχήμα τετράγωνο (70×90μ.) Είναι ιδιόρρυθμο. Τιμάται στο όνομα των Αγίων Τεσσαράκοντα και γιορτάζει στις 9 Μαρτίου. Εκτός από το Καθολικό η μονή έχει 12 παρεκκλήσια. Μεταξύ των κειμηλίων είναι τέσσερα τεμάχια Ξύλου από τα οποία το πρώτο, δώρο του αυτοκράτορα Ρωμανού, είναι το μεγαλύτερο γνωστό τεμάχιο στον κόσμο (0,31×0,16μ.). Στο κάτω μέρος της κάθετης κεραίας φέρει εγκοπή που την κλείνει ένας ερυθρός αδάμαντας και 12 άλλοι πολύτιμοι λίθοι. Υπάρχουν ακόμα ένα μικρό δισκάριο από στεατίτη λίθο που λέγεται πως προσφέρθηκε από την Αυτοκράτειρα Πουλχερία, 4 επισκοπικοί ράβδοι, που δύο είναι από ήλεκτρο, μέρος από τα δώρα των Μάγων, μέρος από τον Ακάνθινο Στέφανο, το Σπόγγο και τη Χλαμύδα του Κυρίου, 61 λείψανα αγίων, πολύτιμα χρυσοκέντητα άμφια, σταυροί, Ευαγγέλια, λειτουργικά σκεύη, φορητές εικόνες, φερμάνια κ.ά.. Στη βιβλιοθήκη που βρίσκεται πάνω από το νάρθηκα υπάρχουν 340 χειρόγραφα και 400 έντυπα. Ατυχώς το 1969 κάηκε η μισή νότια πτέρυγα της μονής.

Φωτό :panorama-spa-hotel.gr

Φωτό :panorama-spa-hotel.gr

Φωτό : panorama-spa-hotel.gr

Φωτό : panorama-spa-hotel.gr

Φωτό :panorama-spa-hotel.gr

Φωτό :panorama-spa-hotel.gr

Πηγές: panorama-spa-hotel.gr - pemptousia.gr